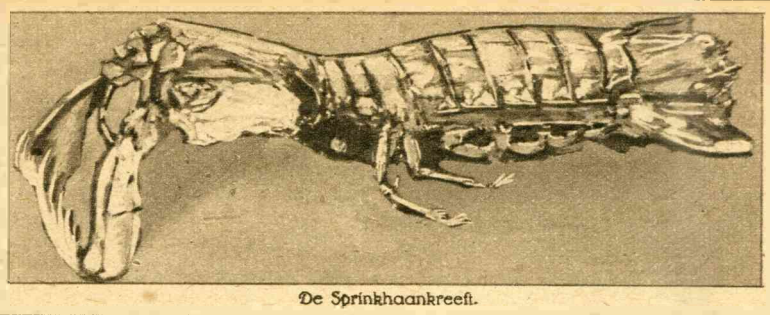
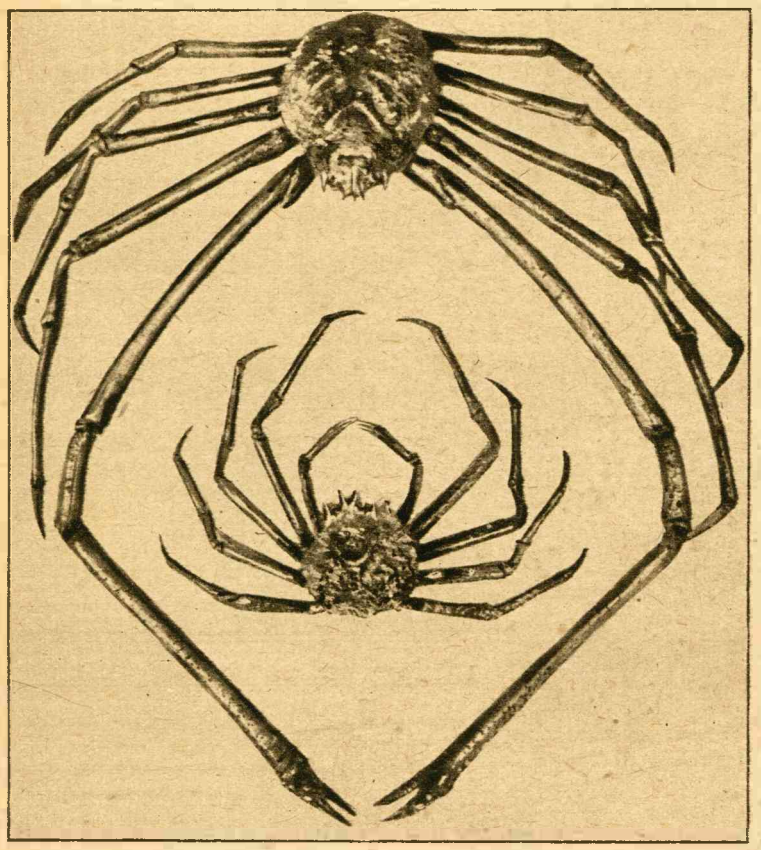
Gepantserde Ridders der Zee

De Sprinkhaankreeft.

Het dierlijk leven in den oceaan, dat zoo rijk is aan afwisseling, vertoont vooral een groote verscheidenheid van vormen uit de groep der kreeftachtige dieren : de „gepantserde ridders der zee." — Niet meer dan vier soorten van deze diergroep zijn meer algemeen bekend en wel : de *zeekreeft* en de *rivierkreeft*, met hun lang geleed achterlijf — ten onrechte meestal „staart" genaamd — dus „mondpooten" genoemd. Van deze is het tweede paar eigenaardig omgebogen, zooals bij een sprinkhaan ; vandaar de naam van dezen kreeft. Hij bezit daarin 'n geducht moordwapen, want het uiteinde van dit omgebogen lid, dat, in toestand van rust, als een zakmes dichtgeslagen wordt, heeft den vorm van een echten roofdierklauw en eindigt in een priemscherpe dolkpunt. Bij een aanval wordt die klauw blikseemsnel en met onfeilbare zekerheid naar den tegenstander of den buit uitgeslagen.

De langarm of reuzenkreeft.

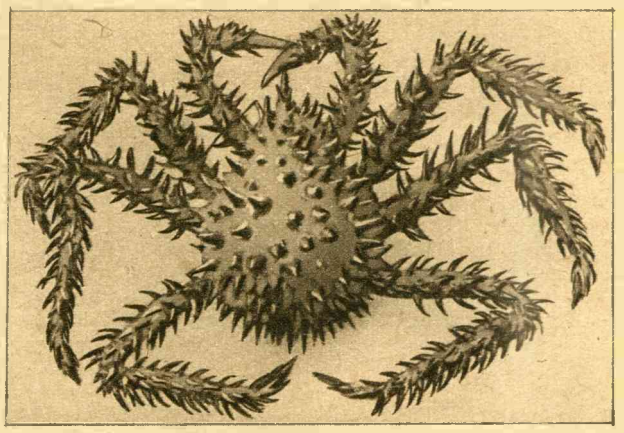
Daarbij beschikt nu deze roofridder over een verwonderlijke snelheid van beweging. Onder voortdurend beurtelings buigen en strekken van het lenige achterlijf en met de medehulp van de breede, met stekels bezette staartvin, schiet het dier pijlsnel door het water. Het is tegelijk moedig en wreed, behendig en sterk, terwijl het lichaam glasachtig schittert, in prachtige tinten. Zijn zin voor reinheid is sterk ontwikkeld en onophoudelijk is hij bezig met kammen en poetsen, waarbij hij van het kamvormig getande, voorste lid van de roofpooten gebruik maakt. Aan de kusten der Middellandsche zee wordt deze kreeft gegeten ; de bewoners zeggen, dat het vleesch zeer goed smaakt.

Onder de *krabben* vindt men ook hoogst wonderlijke gezellen. Wegens het onvolkomen achterlijf kunnen zij slechts moeielijk zwemmen, doch zij loopen meestal op het strand en wel : zijwaarts. De kieuwopening is hier nauw, waardoor de kieuwen lang vochtig blijven en de dieren zich op het droge evengoed tehuis gevoelen als in het water. In West-Indië heeft men zelfs bepaalde *landkrabben*, die in bosschen of op rotsen, in gaten of kuilen, leven Zij maken echter jaarlijks, in groote troepen, tochten naar de zee, om de eieren te leggen want de jongen leven in het water. Op die tochten maken deze krabben een geweldig rumoer door het klapperen met de scharen, zoo zelfs, dat men het geluid op Haiti indertijd eens hield voor het paardengetrappel der naderende Spaansche ruiterij ; daarom viert men daar nog telkenjare het „krabbenfeest."

Zeer zonderling van vorm zijn de „*spinkrabben*" wier uiterlijk inderdaad sterk aan 'n vogelspin herinnert, ook door de traagheid der bewegingen, de ruwe beharing en de griezelig lange spinnepooten. Hiertoe behoort de reus van de kreeftenwereld, de *langarm* of *reuzenkreeft* (*Macrocheira Kampferi*) (fig. 2), die in de zeeën van Japan leeft en aldaar „eilandkreeft" genoemd wordt. Dit is het grootste van alle schaaldieren ; met uitgestrekte pooten meet het niet minder dan 3 meter en de pooten hebben dikwijls de dikte van een menschendij. — Het rugschild van deze krab loopt naar voren spits toe en eindigt in een scherpen, vorkswijs vertakten stekel, die niet slechts een doeltreffend wapen is, doch tevens dient voor een zonderlinge maskerade-vertooning. Dit uitsteeksel wordt door het dier met allerlei plantjes en lagere kleine dieren bedekt, als een soort vermomming, om zich voor vijanden onherkenbaar te maken, waartoe insgelijks de beschermende kleur en de beharing medewerken, waardoor het dier moeielijk van zijn omgeving is te onderscheiden.

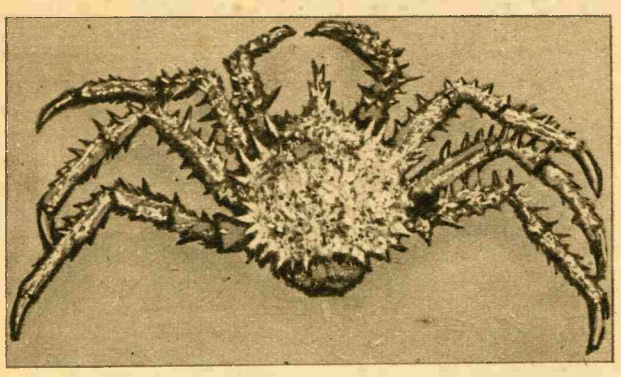
In dergelijke karnevalsgrappen en vermommingskunsten zijn ook de zoogenaamde „*rugpootkrabben*" zeer bedreven. Deze worden zoo genoemd naar de zeer kleine achterste borstpooten, die geen aandeel aan de voortbeweging nemen en zoover naar de rugstreek verplaatst zijn, dat het den indruk geeft, alsof het dier met zijn beenen op zijn rug rondloopt.

Van deze groep is in fig. 3 een *spinkrab* (*Lithodes maja*) afgebeeld. Sommige soorten van deze zoogenaamde „*zeespinnen*", die in de Adriatische zee leven, worden, in weerwil van haar weinig aanlokkend uiterlijk, als delicatesse hoog geschat en in de voornaamste hotels van Venetië en Triëst komen zij geregeld ter tafel en worden duur betaald. — Daar deze krabben slecht zwemmen en slechts langzaam op haar steltpooten voortschuiven zoodat zij zich voor vijanden niet snel uit de voeten kunnen maken, is ook weer op andere wijze in haar veiligheid voorzien. Ook zij dragen een maskeradepak, om zich onherkenbaar te maken, door allerlei plantjes èn lagere dieren op den rooden met stekels en wratten bezetten rug te plakken. In de oudheid werd aan deze dieren een hooge graad van verstand toegekend ; vandaar dat zij op sommige oude Grieksche munten afgebeeld zijn. — Aan vele krabben verleent het harde pantser nog niet de noodige bescherming, doch sommige rugpootkrabben wapenen zich bovendien nog van top tot teen met allerlei spitse dorens en naalden. Zulk een borstelige klant, een „katje om niet zonder handschoenen aan te vatten", is de *steenkrab* (*Lithodes ferox*, fig. 4), die aan de kusten van Engeland en Skandinavië leeft en wier pantser

De Steenkrab.

zoo hard is, dat men het zelfs met de zwaarste hamerslagen nauwlijks kan verbrijzelen. — En nu na al dit ruwe gespuis, nog een liefelijke idylle uit deze gepantserde wereld en wel : uit de familie der garnalen. Is onze gewone garnaal reeds een zeer sierlijk diertje, zoo wordt zij nog ver in de schaduw gesteld door hare verwanten uit de grootste diepten van den oceaan. Welke wonderbare vormen de geheimzinnige diepzee herbergt, leert ons de afbeelding van een diepzee garnaal (*Nematocarcinus gracilipes*, fig. 5, van: *gracilis* dun, en *pes* = poot). Dit diertje leeft in den Indischen oceaan. Het geeft ons, door zijn uiterst sierlijke, verbazend lange en dunne, gelede sprieten, waarmee het terrein verkend wordt, om, in geval van onraad, met de ontzettend lange en dunne pooten „beenen te maken", een zeer interessant beeld van de heerlijke wonderen der diepzee. Dr. A. J. C. SNIJDERS.

De Spinkrab.

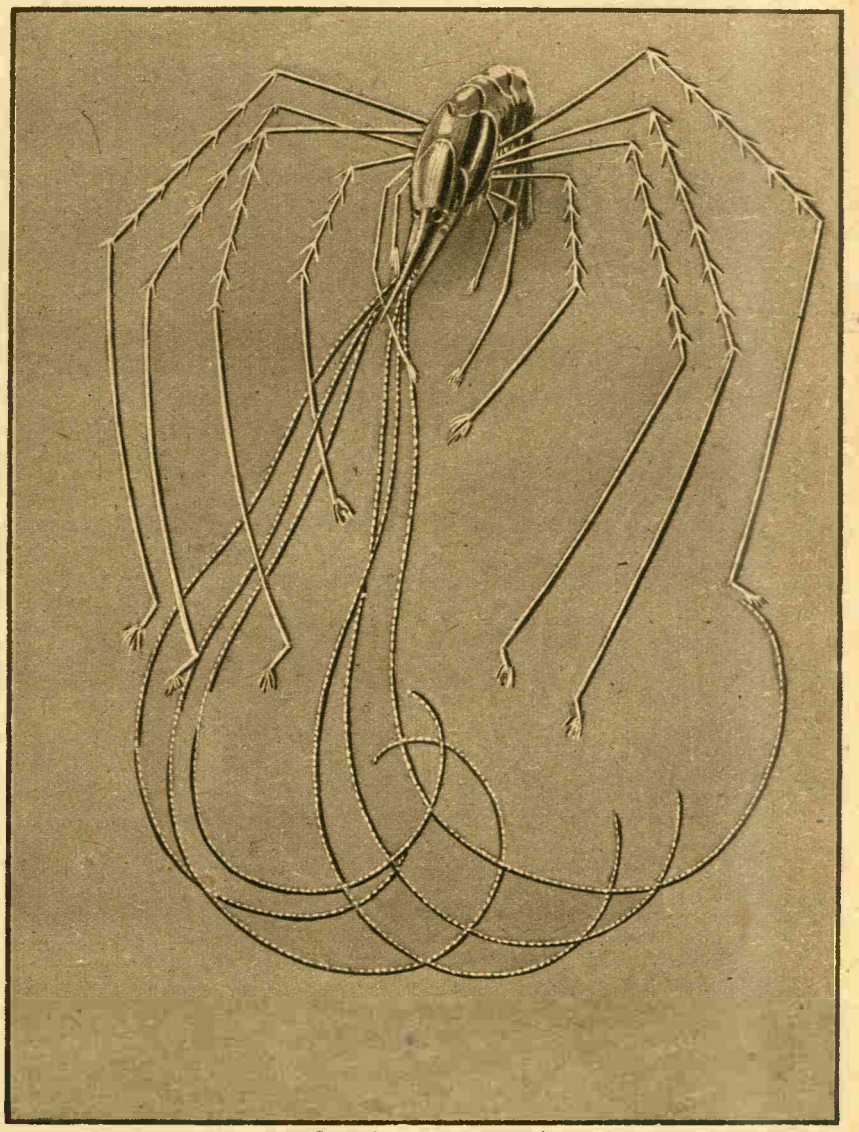
en met de stevige knijpscharen aan de voorpooten : verder de wanstaltige *krab*, eveneens met scharen gewapend, doch met een kort en breed lichaam en een zeer kleinen „staart" en eindelijk : de kleine en vlugge doorzichtige waternimf, de sierlijke *garnaal* met zeer kleine scharen en een dunnere lichaamsbekleeding.

Vier bekende soorten slechts ! En de wetenschap telt er niet minder dan ongeveer 8000 en daaronder tal van soorten, die, door grillige vormen of avontuurlijke levensgewoonten, onze belangstelling in hooge mate boeien. Enkele interessante voorbeelden daarvan wenschen wij hier den lezer, in woord en beeld, voor te stellen.

Al deze dieren zijn binnen een zeer hard beschuttend omhulsel of „*pantser*" besloten, daar de hoornachtige lichaamshuid der gelede dieren hier met veel koolzure kalk vermengd is, waarop ook de naam „schaaldieren" voor deze diergroep doelt. Aan de voortbeweging — die bij de kreeften en garnalen hoofdzakelijk door middel van den zoogenaamden „staart" geschiedt —, doet deze harde bekleeding echter geen afbreuk, daar zich tusschen de gepantserde leden van het achterlijf weeke gedeelten bevinden. Vele dezer dieren zijn dan ook tot behendige en veelzijdige bewegingen in het water in staat.

Een merkwaardig voorbeeld daarvan levert ons de *sprinkhaankreeft* (*Squilla mantis*) van fig. 1. Dit is één der avontuurlijkste vormen van de groep der schaaldieren en tevens één der interessantste wonderen van de dierenwereld der Middellandsche zee, waar deze kreeft, een aartsroover, tehuis is.

Het langwerpige lichaam, 18 centim. lang, eindigt in een dik achterlijf, welks voorste leden, evenals de achterste van het rugschild, niet vergroeid en dus zeer beweeglijk zijn. De 5 voorste paren ledematen staan rondom den mond en worden

Een diepzee-garnaal.